

Kansalaisjärjestöjen yritys yhteistyön motiivit ja haasteet

Mistä on kyse?

Tutkimus on osa Suomen UNICEFin johtamaa UniResearch-tutkimushanketta, jossa tarkastellaan kehitysyhteistyön murrosta, yritysten ja järjestöjen yhteistyön edellytyksiä sekä yhteistyön vaikutuksia globaalien kehitystavoitteiden saavuttamiseen.

Kehitysyhteistyössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia niin politiikassa, toimintatavoissa kuin rahoitussessakin. Suomi on useiden muiden avunantajien tapaan pyrkinyt lisäämään yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön erilaisin yrityksille suunnatuin rahoitusinstrumentein. Muutos on tapahtunut nopeasti, joten uutta tutkimustietoa tarvitaan selvittämään, millaisia vaikutuksia sillä on ollut niin järjestöjen toimintaan kuin kehityspolitiisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Tämä tutkimus tarkastelee suomalaisten järjestöjen yritys yhteistyötä ja keskittyy järjestöjen kokemiin haasteisiin yhteistyössä. Tutkimuksen tavoitteena on paitsi ymmärtää yritys yhteistyön aloittamiseen ja toteutukseen liittyviä haasteita myös edistää toimijoiden yhteistä pohdintaa siitä, kuinka näihin haasteisiin on mahdollista vastata.

Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin Kepan jäsenjärjestöille suunnattuna kyselytutkimuksena syksyllä 2017. Tutkimukseen vastasi yhteensä 34 järjestöä. Vastanneista järjestöistä 16 on ohjelmaturkijärjestöä. Toisin sanoen kaikista suoma-

laisista ohjelmaturkijärjestöistä 80 prosenttia osallistui kyselyyn, kun tarkastelusta poistetaan kehitysjärjestöjen kattojärjestöt Kepa ja Kehys. Voidaan todeta, että tutkimuksen tulokset edustavat hyvin suomalaisia ohjelmaturkijärjestöjä, mutta pienet järjestöt ovat aineistossa aliedustettuna.

Tutkimuksessa hyödynnettiin sekä määrällistä että laadullista aineistoa.

Keskeiset tutkimuskysymykset

1. Kuinka yleistä järjestöjen ja yritysten välinen yhteistyö on ja mitkä yhteistyön muodot ovat vallitsevia?
2. Mitkä ovat yritys yhteistyön tekemisen keskeiset motiivit?
3. Millaisia yritys yhteistyön haasteita järjestöt ovat kohdanneet?

Yhteen veto keskeisistä tuloksista

Tulokset osoittavat, että yritys yhteistyö on yleistä ja järjestöt ovat motivoituneita yhteistyöhön yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Yritys yhteistyön muodot ja motiivit kuitenkin vaihtelevat järjestöjen kesken. Tärkeimpinä yksittäisinä motivaatiotekijöinä nousivat esille järjestöjen toive saada yrityksistä rahoittajia oman toimintansa toteuttamiseen, halu uudistaa järjestön toimintaa sekä

halu parantaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta yritysten osaamista hyödyntämällä. Eri motivaatiotekijät kuitenkin kietoutuivat yhteen ja järjestöjen oli vaikea nimetä yhtä tärkeintä tekijää.

Tutkimukseen osallistuneet järjestöt toivat esille, että yhteistyön käynnistämiseen liittyy monia haasteita. Sopivan yrityskumppanin löytäminen on merkittävin yksittäinen yritysyritysyhteistyöhön liittyvä haaste. Kumppanin löytymistä vaikeuttavat monet tekijät, kuten järjestöjen pieni koko ja se, että eri osapuolet eivät tunne toistensa toimintatapoja riittävän hyvin. Haasteena ovat myös järjestöjen ja yritysten erilaiset kohderyhmät- ja alueet: järjestöt toimivat usein köyhimmässä maissa ja heikoimmassa asemassa olevien ryhmien kanssa, kun taas yritykset keskittyvät ostovoimaisemmille alueille.

Muita tutkimuksessa esille tulleita haasteita olivat muun muassa ajanpuute hyvän yhteistyön vaatiman kommunikoinnin ylläpitämiseksi sekä erot järjestöjen ja yritysten toimintakulttuureissa ja ammattikielessä. Myös riittävän joustavien ja yhteistyön eri vaiheisiin soveltuvien rahoitusinstrumenttien puute vaikeuttaa niin yrityskumppanin löytymistä kuin yhteistyön tekemistä.

Tutkimuksen aineiston perusteella voidaan todeta, ettei yrityskumppaneiden identifioiminen ja kumppanuuksien ylläpitäminen ole vielä vakiintunut luonnolliseksi osaksi järjestöjen toimintaa. Uusien toimintamallien omaksuminen vaatii myös järjestöiltä oman toiminnan kriittistä tarkastelemista ja uudistamista.

Suositukseset

Viimeisen parin vuoden ajan ulkoministeriö on selkeästi tuonut esille, että se haluaa edistää suomalaisen yritysten liiketoimintaa kehittyvillä markkinoilla hyödyntämällä kehitysyhteistyörahoitusta sekä kannustamalla kansalaisjärjestöjä tekemään enemmän yhteistyötä yritysten kanssa. Tämä tutkimus tuo esille järjestöjen ulkoministeriöön kohdistuvia odotuksia ja toiveita yritysyritysyhteistyön edistämisestä. Ministeriöltä toivotaan sekä vahvempaa yritysyritysyhteistyötä fasilitoivaa roolia että nykyistä joustavampien rahoitusinstrumenttien käyttöönottoa yhteistyön eri vaiheiden tukemiseksi. Tutkimuksesta nousi esiin myös järjestöjen toive, että ulkoministeriö laatisi selkeän linjauksen siitä, mikä yritysten rooli kehitysyhteistyössä on.

Yritysyritysyhteistyön edistämiseksi sekä yrityksille suunnatun kehitysyhteistyörahoituksen tuloksellisuuden ja kehitysvaikutusten saavuttamiseksi Suomen UNICEF ehdottaa seuraavia toimenpiteitä:

1. Ulkoministeriön tulee selkeästi linjata yritysyritysyhteistyön tavoitteet sekä yritysten rooli ja vastuu osana kehityspolitiikkaa. Linjaus tulisi laatia avoimesti niin yrityksistä kuin

kansalaisjärjestöjä konsultoiden. Linjauksen tulisi vastata muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Miksi yritysyritysyhteistyötä tehdään ja halutaan edistää?
- Mitä kehitysvaikutukset yritysyritysyhteistyön/yritysten toiminnan yhteydessä tarkoittavat?
- Mikä on yritysten rooli ja vastuu kehityspolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa?
- Miten yritysten tuloksellisuutta seurataan ja mitataan?

Linjauksessa tulee selkeyttää ja määritellä viedin ja kehitysavun suhde, kuten esimerkiksi Hollannissa ja Tanskassa on tehty.

2. Yritysyritysyhteistyö liittyy usein uudenlaiseen, innovatiiviseen kehitysyhteistyön tekemisen tapaan. Se on luonteeltaan kokeilevaa ja hidasta ja sisältää myös riskin epäonnistumisesta. Nykyiset rahoitusinstrumentit ja tuloksellisuuden vaatimukset eivät täysin sovellu kokeilukulttuuriin, jonka keskiössä on co-creation eli yhteiskehittäminen niin loppukäyttäjien kuin kumppaneiden kanssa ja tavoitteena monisyisten kehitysongelmien kestävä ratkaiseminen. Ulkoministeriön tulee edistää ja fasilitoida avointa keskustelua siitä, miten kokeilukulttuuria voidaan edistää yhtenä kehitysyhteistyön muotona.

Lisätietoa

Tutkimuksen johtaja **Annika Launiala**
050 575 6797, annika.launiala@unicef.fi
www.unicef.fi/uniresearch

Tutkimus linkittyy seuraaviin kestävän kehityksen

